

Er der tegn på skjult ledighed?

Den interviewbaserede Arbejdskraftundersøgelse (AKU) kunne indikere, at en del af ledighedsstigningen siden tilbageslaget i 2008 ikke bliver fanget i den officielle ledighedsstatistik¹. Denne analyse ser nærmere på forskellen mellem de to statistikker.

Siden 2008 er AKU-ledigheden steget mere end den registerbaserede ledighed og forskellen mellem de to ledighedsstatistikker udgør i dag 41.000 mod 25.000 i 2008. Analysen viser, at den stigende forskel mellem den officielle ledighed og AKU-ledigheden i vidt omfang skyldes en stigning i antallet af studerende, der fx søger deltidsbeskæftigelse. Resten af stigningen skyldes, at flere modtagere af andre typer af overførselsindkomster (foruden SU) angiver, at de søger et job.

Der findes også en gruppe jobsøgende, der ikke har et offentligt forsørgelsesgrundlag og som potentielt kunne dække over 'skjult ledighed'. Analysen viser imidlertid, at gruppen i dag er på samme niveau som i 2008, og at gruppen udgør en relativt mindre del af AKU-ledigheden end i 2008. Dermed finder analysen ikke tegn på stigende 'skjult ledighed'.

Gruppen af jobsøgende uden et offentligt forsørgelsesgrundlag udgør i dag ca. hver tiende AKU-ledige. Analysen finder tegn på, at gruppen har en relativt stærk forudgående arbejdsmarkedstilknytning. Gruppen kan fx bestå af personer, der endnu ikke er berettiget til dagpenge eller kontanthjælp, fordi de er i en opsigelsesperiode med løn, men aktivt har påbegyndt deres jobsøgning. Der kan også være tale om personer, der er underlagt karens eller personer, som endnu ikke har registreret sig i jobcenteret.

Forskellige ledighedsbegreber

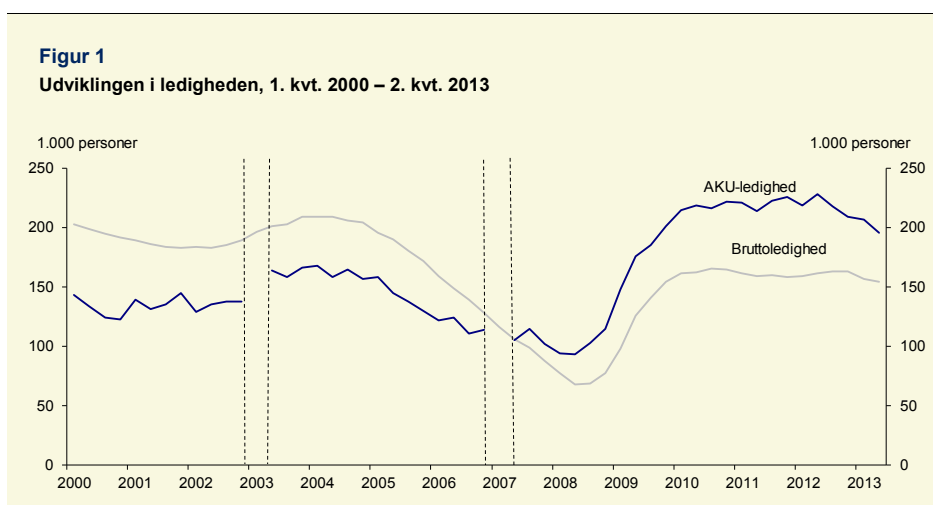
Det officielle ledighedsmål er den registerbaserede ledighed. Den registerbaserede ledighed omfatter alle ledige og aktiverede dagpenge- samt kontanthjælpsmodtagere, der er vurderet jobklare (matchkategori 1).

Et alternativt ledighedsbegreb findes i Arbejdskraftundersøgelsen (AKU). AKU-ledigheden tager ikke afsæt i registeroplysninger, men i en stikprøve, hvor interviewpersonen selv giver oplysninger om jobsøgning og ledighed. I AKU er en person ledig, hvis personen angiver at være uden beskæftigelse, at søge job og at kunne tiltræde inden for 2 uger. Der indgår dermed bl.a. personer i AKU-ledigheden, som modtager overførsler, der ikke er relateret til ledighed, fx efterløn og SU, jf. bilag 1, der beskriver de metodiske forskelle mellem de to ledighedsbegreber.

¹ Kriterierne for at blive omfattet af den officielle ledighed (registerbaserede) er, at en person er berettiget til dagpenge eller kontanthjælp samt er arbejdsmarkedsparat.

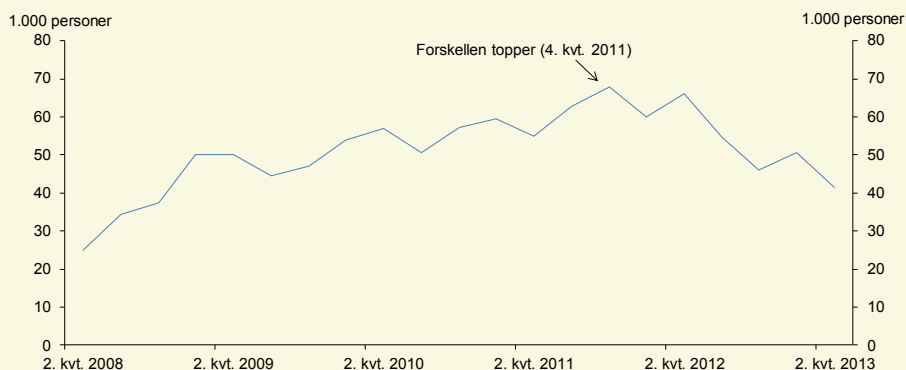
AKU-ledigheden anvendes til internationale sammenligninger, bl.a. fordi en række lande ikke har registerbaserede ledighedsstatistikker. Man bør imidlertid være opmærksom på AKU-statistikens begrænsninger, fx er niveauet for AKU-ledigheden ikke fuldt sammenligneligt over tid, jf. boks 1.

AKU-ledigheden har i en årrække været højere end den registerbaserede ledighed, og forskellen har i en periode efter krisen været stigende, men er på det seneste indsnævret igen, jf. figur 1.

Anm.: Sæsonkorrigerede serier. De stiplede linjer markerer databrud i AKU-ledigheden. Bruttoledigheden for 2007 er opgjort på baggrund af CRAM, RAM, AMFORA, Bestandsstatistikken og egne beregninger. Efter 2007 er bruttoledigheden hentet fra Danmarks Statistik. Bruttoledigheden er målt i fuldtidspersoner, hvorimod AKU-ledigheden er målt i antal personer, uanset om der kun er tale om få timers ledighed (ikke vægtes med ledighedsgraden). Det betyder, at de to ledighedsbegreber ikke er fuldt sammenlignelige, se i øvrigt boks 2. Kilde: Danmark Statistik og egne beregninger.

Forskellen mellem de to ledighedsbegreber toppede i 4. kvartal 2011, hvor AKU-ledigheden var knap 70.000 højere end den registrerede ledighed, jf. figur 2. Med de senest tilgængelige tal for 2. kvartal 2013 er denne forskel indsnævret til 41.000 personer.

Figur 2**Forskellen mellem AKU-ledigheden og ledigheden siden krisen**

Kilde: Danmarks Statistik.

Denne analyse belyser forskellen i udviklingen mellem de to ledighedsbegreber siden krisen, herunder om der har været tegn på stigende "skjult ledighed", det vil sige, om forskellen mellem det registerbaserede ledighedsbegreb og AKU-ledigheden dækker over, at der efter krisen er kommet flere (reelt) ledige, som den registerbaserede ledighedsstatistik ikke fanger.

Boks 1**Niveauet for AKU-ledigheden er ikke sammenligneligt over tid**

Danmarks Statistik offentliggør tal for AKU-ledigheden fra 1996 og frem. Der er siden 1996 flere større databrud i AKU-statistikken (2003 og 2007). Databruddene betyder, at det ikke er muligt at sammenligne niveauet for ledigheden på tværs af årene 2002/2003 og 2006/2007. Desuden skal man være varsom med sammenligninger af niveauet for ledigheden i længere tidsperioder. Fra 2007 og frem er dataserien intakt. Databruddene skyldes, at metode og datagrundlag er ændret væsentligt over perioden, bl.a. er stikprøven blevet udvidet, spørgeskemaet er ændret, og opregningsmetoden justeret.

Kilde: Danmarks Statistik.

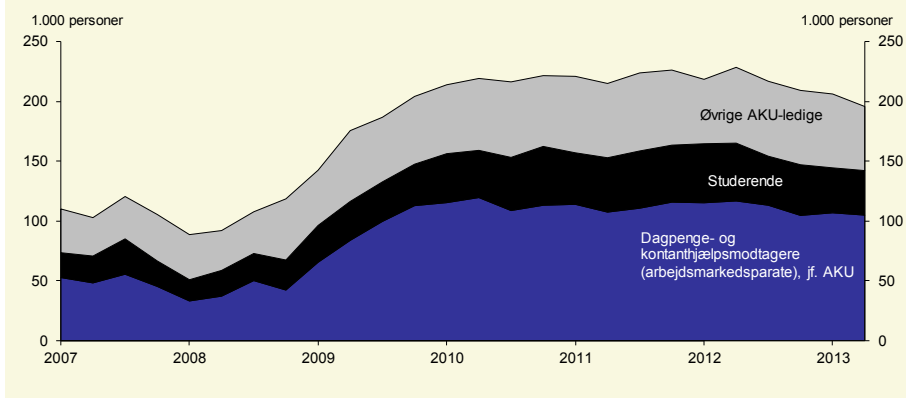
Hvad skyldes den stigende forskel mellem ledighedsbegreberne?

Den stigende forskel mellem AKU-ledigheden og den registerbaserede ledighed kan i vidt omfang forklares ved en stigning i antallet af studerende og øvrige AKU-ledige, som ifølge registeroplysninger modtager anden offentlig forsørgelse.

AKU-ledigheden kan overordnet opdeles i 3 kategorier: For det første *AKU-ledige, der modtager dagpenge og kontanthjælp (arbejdsmarkedsparete) inkl. aktiverede*. Gruppen er langt den største og svarer i udgangspunktet til de registerbaserede bruttoledige, som svarer, at de søger og kan tiltræde et job². For det andet *studerende*, der opfylder ledighedskriterierne i AKU og for det tredje *øvrige AKU-ledige (residual)*, jf. figur 3.

² En række metodiske forskelle betyder, at begreberne alligevel ikke er fuldt sammenlignelige. Se boks 2.

Figur 3
Udviklingen i AKU-ledigheden på underkategorier, 1. kv. 2007 - 2. kv. 2013

Anm.: Egen sæsonkorrektur. Dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere (arbejdsmarkedspare) er inkl. aktiverede.

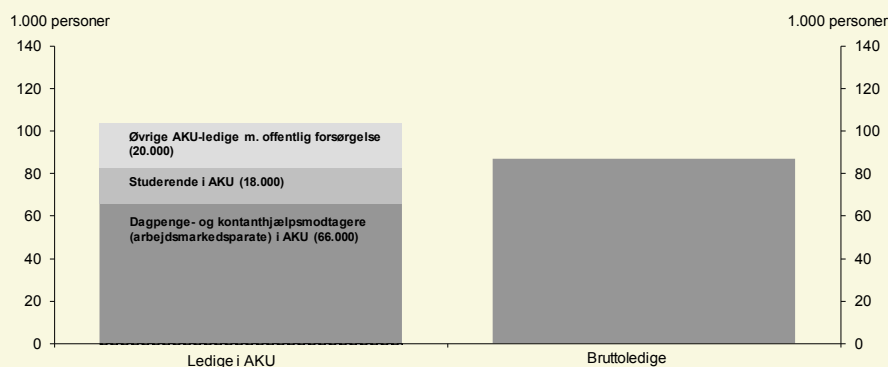
Kilde: Danmarks Statistik.

Siden 2. kvartal 2008 er AKU-ledigheden steget med omkring 103.000, mens den registerbaserede ledighed kun er steget med ca. 87.000.

Stigningen i AKU-ledigheden fordeler sig på hhv. 66.000 flere dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere (arbejdsmarkedspare), 18.000 studerende og 20.000 øvrige AKU-ledige. En nærmere analyse³ af gruppen af øvrige AKU-ledige viser, at hele stigningen fra 2008 til 2012 kan tilskrives, at der er blevet flere AKU-ledige med offentlig forsørgelse, jf. figur 4. Det vil sige, at der i dag ikke er flere øvrige AKU-ledige *uden* et offentligt forsørgelsesgrundlag end i 2. kvartal 2008, hvor ledigheden var på sit laveste.

³ En sammenkøring af AKU med DREAM-registeret.

Figur 4
Bruttoledige og AKU-ledige, ændring fra 2. kv. 2008- 2. kv. 2013

Anm.: De ledige i AKU er fordelt efter selvrapporteret status. Egen sæsonkorrektur.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af sammenkøring af AKU og DREAM.

Hvis der ses bort fra studerende og øvrige AKU-ledige, som modtog anden offentlig forsørgelse, steg AKU-ledigheden kun med 66.000 personer, hvilket er noget mindre end stigningen i den registerbaserede ledighed. Forskellen skyldes blandt andet, at der i takt med at ledigheden er steget, er kommet flere registerledige, som ikke opfylder kriterierne for at være AKU-ledig. Enten fordi de ikke ønsker et job, ikke aktivt søger job eller ikke kan tiltræde et job inden for 2 uger (dvs. ikke reelt står til rådighed). Det skyldes også, at der er flere registerledige, som angiver, når de interviewes til AKU-undersøgelsen, at have beskæftigelse (af få eller flere timers varighed). De registreres derfor ikke som ledige i AKU, selvom de er delvist ledige.

Hvis man korrigerer stigningen i bruttoledigheden siden 2. kvartal 2008 for den del, der ikke vil blive medregnet i AKU-ledigheden pga. manglende rådighed, er der tale om en stigning på 66.000, hvilket svarer til stigningen i AKU-ledige dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere, jf. tabel 1. Der er dog også andre metodemæssige forskelle, jf. boks 2.

Tabel 1
Stigning i den registerbaserede bruttoledighed, 2.kvt. 2008 – 2. kv. 2013

Stigning i bruttoledighed	87.000
- heraf stigning i antallet af bruttoledige, der angiver ikke at stå til rådighed for et job	7.000
- heraf stigning i antallet af bruttoledige, der angiver at have delvis beskæftigelse	14.000
Korrigeret stigning i bruttoledighed (tilnærmet AKU-ledighed)	66.000

Kilde: Danmarks statistik og egne beregninger.

De følgende afsnit ser nærmere på de AKU-ledige, der ifølge Arbejdskraftundersøgelsen hverken modtager dagpenge eller kontanthjælp (arbejdsmarkedsparete), dvs. AKU-ledige studerende, øvrige AKU-ledige med en anden offentlig forsørgelse (registeroplysninger) og AKU-ledige uden offentlig forsørgelse.

Boks 2

Sammenhæng mellem den registerbaserede ledighed og dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere (inkl. aktiverede) i AKU

Den registerbaserede ledighed omfatter ledige og aktiverede dagpengemodtagere samt arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere og bør derfor principielt være omtrent lig gruppen af ledige i AKU, der modtager dagpenge- og kontanthjælp (arbejdsmarkedsparete) inkl. aktiverede. Det skal bl.a. ses i lyset af, at AKU på dette område anvender registeroplysninger (RAM). Når de to grupper alligevel hverken i størrelse eller udvikling er helt ens, skyldes det en række *metodiske forskelle*, herunder at:

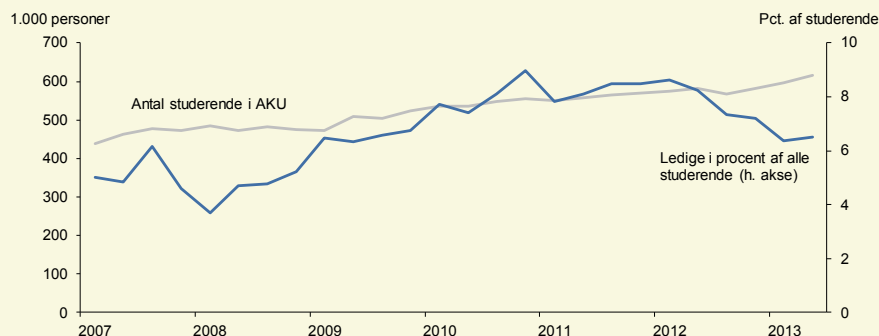
- Ledige er vægtet med deres ledighedsgrad i den registerbaserede ledighed, hvorimod man i AKU kun er ledig, hvis man ikke er delvist beskæftiget.
- Der indgår grupper i den registerbaserede ledighed, der ikke opfylder kriterierne for at være AKU-ledig, fx hvis de ikke aktivt søger job, ikke kan tiltræde et job inden for to uger eller har en eller flere timers beskæftigelse. Denne gruppe har de seneste år nogenlunde stabilt udgjort omkring fire ud af ti registerbaserede ledige (egne beregninger på baggrund af AKU).

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Flere studerende ønsker et job

En stor del af stigningen i AKU-ledigheden skyldes, at der er kommet flere *studerende*, der søger job og ikke umiddelbart kan finde et, jf. figur 5. Det afspejler den betydelige vækst i optaget på de videregående uddannelser de senere år. Der er dog også sket en vækst i andelen af studerende, der er jobsøgende fra ca. 4 pct. på toppen af højkonjunktoren til omtrent 6 pct. i dag.

Figur 5
AKU-ledigheden for studerende, 1. kvrt. 2007- 2. kvrt. 2013

Anm.: Opgørelsen viser antallet af studerende i AKU og andelen af samtlige studerende, der angiver, at de ønsker, søger og kan tiltræde et job. Egen sæsonkorrektur.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af AKU.

For studerende har ledigheden en anden karakter end for fuldtidsledige, bl.a. fordi den primære aktivitet er studiet, og studerende vil typisk have et forsørgelsesgrundlag i form af SU, ligesom gruppen typisk kun efterspørger beskæftigelse relativt få timer om ugen. Gruppen inkluderer også 15-18-årige jobsøgende studerende, der fortrinsvis er fritidsjobsøgende skole- og gymnasieelever.

Øvrige AKU-ledige med offentlig forsørgelse

En registersammenkøring gør det muligt at se nærmere på øvrige AKU-lediges forsørgelsesgrundlag mv. Analysen viser, at hele stigningen i gruppen af øvrige AKU-ledige skyldes, at der er blevet flere øvrige AKU-ledige med et offentligt forsørgelsesgrundlag ifølge ydelsesregisteret DREAM. Der er blevet 20.000 flere i gruppen siden 2. kvrt. 2008. En stor del af stigningen kan henføres til en stigning i antallet af modtagere af efterløn, førtidspension, ledighedsydelse mv. Disse personer optræder som AKU-ledige, fordi de ikke har beskæftigelse, men angiver, at de søger job og kan tiltræde inden for 2 uger. Fælles for gruppen er dog, at de modtager ydelser, der ikke er relateret til ordinær ledighed. Denne gruppe står for 46 pct. af stigningen i gruppen af øvrige AKU-ledige med offentlig forsørgelse, jf. tabel 2.

Der er ligeledes sket en stigning i gruppen af øvrige AKU-ledige, der modtager dagpenge og kontanthjælp. Gruppen består primært af ikke-arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere og personer, der er ferieledige eller kun delvist ledige. Ferieledige står ikke til rådighed i forbindelse med ferie og betragtes derfor ikke som ledige i den registerbaserede ledighedsstatistik, ligesom det er tilfældet for ikke-arbejdsparete kontanthjælpsmodtagere. Gruppen står for 39 pct. af stigningen i gruppen af øvrige AKU-ledige.

Tabel 2**Stigning i øvrige AKU-ledige med offentlig forsørgelse, fordelt efter forsørgelse (2008-2012)**

	2008	2012	Andel af stigning
Efterløn, førtidspension, barsels- og sygedagpenge, ledighedsydelse mv.*	8.000	17.000	46
Ferieledighed, delvist ledige, ikke-arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere	3.000	11.000	39
Dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere (arbejdsmarkedsparate)	>1.000**	3.000**	15
I alt	11.000	31.000	100

Anm.: Stigningen i øvrige AKU-ledige fordelt efter forsørgelsestype er beregnet på årsbasis (2008 og 2012) for at sikre et tilstrækkeligt stort beregningsgrundlag.

* Gruppen består af følgende typer offentlig forsørgelse: efterløn, førtidspension, barsels- og sygedagpenge, ledighedsydelse, fleksydelse, revalidering, forrevalidering, fleksjob, SU, voksenlærling og orlov (sabbat og børnepasning).

**Tallene er forbundet med stor usikkerhed.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af sammenkøring af AKU og DREAM.

En mindre del af stigningen i gruppen af øvrige AKU-ledige med offentlig forsørgelse kan i DREAM-registeret henføres til personer, der modtager dagpenge- og kontanthjælp, hvor der umiddelbart er tale om ordinær ledighed. Der er tale om en mindre gruppe, der i AKU-sammenhæng er så lille, at der er betydelig usikkerhed vedr. tallene. Principielt burde gruppen ikke kunne findes i gruppen af øvrige AKU-ledige, men der kan være mindre forskelle i de forskellige dataregistre, der ligger til grund for hhv. AKU-ledigheden og ydelserne i DREAM, herunder i revisioner og perioder.

Er der tegn på 'skjult ledighed'?

Gruppen af øvrige AKU-ledige, som ifølge DREAM-registeret ikke modtager offentlig forsørgelse, er i dag på niveau med 2008, og størrelsesmæssigt giver udviklingen i gruppen derfor ikke grundlag for at konkludere, at der har været tale om stigende 'skjult ledighed'.

Gruppen udgør nu kun ca. 12 pct. af de AKU-ledige mod 27 pct. i 2008. Øvrige AKU-ledige uden offentlig forsørgelse er dermed steget relativt mindre end andre grupper, hvilket bekræfter, at der ikke er tegn på stigende 'skjult ledighed', jf. tabel 2.

Tabel 3
Fordeling AKU-ledigheden

	2. kv. 2008	2. kv. 2013	2. kv. 2008	2. kv. 2013
	Antal		Pct. af AKU-ledige	
Dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere (arbejdsmarkedsparete) inkl. aktiverede	38.000	104.000	41	53
Studerende	22.000	40.000	24	20
Øvrige AKU-ledige med off. forsørgelse	8.000	29.000	9	15
Øvrige AKU-ledige uden off. forsørgelse	25.000	24.000	27	12
I alt	93.000	197.000	100	100

Anm.: Egen sæsonkorrektur.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af AKU og DREAM.

Gruppen af øvrige AKU-ledige uden et offentligt forsørgelsesgrundlag kan fx være personer, som er underlagt karenstid pga. selvforskyldt ledighed eller personer, som er i en opsigelsesperiode med løn og derfor endnu ikke er berettiget til dagpenge eller kontanthjælp, men som aktivt er påbegyndt jobsøgning. Det kan også være personer, der har opbrugt retten til dagpenge og ikke er berettiget til kontanthjælp pga. formue- eller ægtefælleindkomst. Der kan også være personer, der ved kortvarig ledighed i forbindelse med et jobskifte aktivt vælger ikke at modtage dagpenge eller kontanthjælp.

Ser man på karakteristika for gruppen uden offentlig forsørgelse, viser det sig, at 7 pct. allerede har fundet arbejde, og skal starte inden for 3 måneder, mens hver femte efter 4 uger igen har et offentligt registreret forsørgelsesgrundlag.

Knap halvdelen af gruppen er dagpengesikrede, hvilket betyder, at de potentielt kan blive berettiget til dagpenge. Kun ca. 14 pct. er ikke-forsikrede samgifte og derfor muligvis ikke berettiget til kontanthjælp som følge af ægtefælles indkomst, jf. tabel 4.

Tabel 4
Karakteristika for øvrige AKU-ledige, der ikke modtager offentlig forsørgelse i følge DREAM, 2012

	Pct.
Har fundet arbejde, som begynder inden for 3 måneder	7
A-dagpengesikrede, men ikke berettiget til dagpenge	42
Ikke forsikrede samgifte	14
Overførselsmodtagere 4 uger efter	20

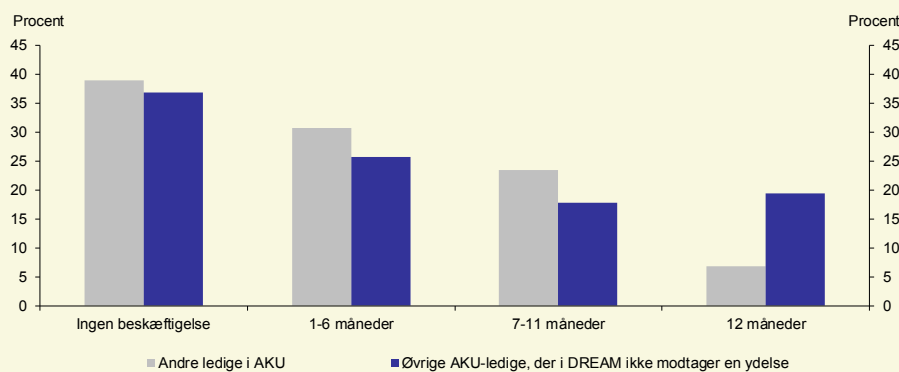
Anm.: Karakteristikken for øvrige AKU-ledige, der ikke modtager offentlig forsørgelse, er lavet på seneste tilgængelige hele år for at sikre et tilstrækkeligt stort beregningsgrundlag.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af sammenkøring af AKU, DREAM og Lovmodellen.

Kobles gruppens selvrapporterede oplysninger med DREAM-registerets beskæftigelsesoplysninger, viser det sig, at gruppen på nogle områder har haft en stærkere arbejdsmarkedstilknøytning det foregående år end den resterende gruppe af ledige⁴. Ca. 20 pct. har haft beskæftigelse i samtlige af de foregående 12 måneder før interviewugen, jf. figur 6. Til sammenligning har kun godt 5 pct. af gruppen blandt de resterende ledige haft beskæftigelse i samtlige måneder det seneste år. En forholdsvis stor del af gruppen har dermed en meget kort ledighedsanciennitet, der kunne tyde på, at de står uden offentlig forsørgelse, fordi de fx ikke har nået at melde sig til et jobcenter eller fortsat har løn i forbindelse med en opsigelsesperiode og derfor endnu ikke er berettiget til offentlig forsørgelse.

Figur 6

Beskæftigelsesomfang det seneste år blandt øvrige AKU-ledige uden offentlig forsørgelse og andre ledige, 2012

Anm.: Gruppen af "andre ledige i AKU" omfatter dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere (arbejdsmarkedsparate) samt øvrige AKU-ledige, der ifølge DREAM modtager offentlig forsørgelse. Studerende i AKU indgår ikke i gruppen. Beskæftigelsesoplysningerne fra DREAM er baseret på arbejdsmarkedsbidragspligtig A-indkomst.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af sammenkøring af AKU og DREAM.

Til trods for at en mindre gruppe blandt de AKU-ledige ikke umiddelbart har et offentligt forsørgelsesgrundlag, skal det bemærkes, at alle har et forsørgelsesgrundlag. Ledige, der står til rådighed for arbejdsmarkedet og ikke kan forsørges af formue eller ægtefælle er således berettiget til offentlig forsørgelse.

⁴ Se anmærkning til figur 6 for en definition af gruppen af "andre ledige i AKU".

Bilag 1

Ledighedsdefinitioner

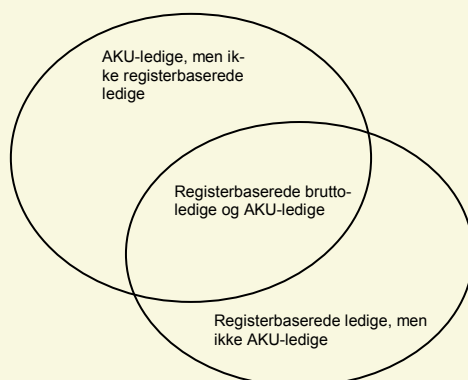
Den registerbaserede bruttoledighed: Er en månedlig totaltælling baseret på tal fra Arbejdsmarkedsstyrelsen. Bruttoledigheden omfatter nettoledige, samt jobklare aktiverede dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere, herunder personer i løntilskud, i alderen 16-64 år omregnet til fuldtidspersoner.

AKU-ledighed: Arbejdskraftundersøgelsen (AKU) er en kvartalsvis, stikprøvebaseret statistik (22.000 interview pr. kvartal), der opgør befolkningens arbejdsmarkedstilknytning efter ledighedskriterierne fastlagt af den internationale arbejdsmarkedsorganisation (ILO). Det betyder, at en person er ledig, når følgende tre kriterier er opfyldt:

1. Personen er helt uden arbejde
2. Personen er aktivt jobsøgende
3. Personen kan påtage sig et arbejde

Der er et stort overlap mellem de to ledighedsbegreber, men der er også være ledige, som kun optræder i enten den registerbaserede bruttoledighed eller AKU-ledigheden, jf. figur x.

Figur x.

Fællesmængden mellem de to ledighedsbegreber er steget fra ca. 40 pct. i 1. kv. 2007 til 63 pct. i 2. kv. 2013. Det større sammenfald mellem de to ledighedsbegreber skyldes bl.a., at flere registerbaserede ledige lever op til ILO's ledighedsdefinition. Det har samtidig betydet, at AKU-ledigheden er steget relativt til registerledigheden, hvilket også bidrager til at forklare, at forskellen i ledighedsniveauerne i hhv. AKU og den registerbaserede ledighed er steget siden 2007.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.